

EURÓPA ÉGHAJLATA

1. Általános jellemzők:

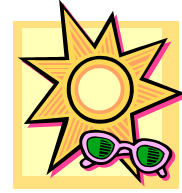
- fekvéséből következően **hiányoznak a forró öv éghajlatai**
- sok hegység ⇒ jellemző a **hegyvidéki éghajlat gyakorisága**
- meghatározó szerepe van az **Atlanti-óceánnak**: nyugatról keletre haladva ⇒ **a nyár egyre melegebb** (gyengül az óceáni hűtés)

hűvös nyár ⇒

meleg nyár ⇒

forró nyár

⇒ **a tél egyre hidegebb** (gyengül az óceáni fűtés)

enyhe tél ⇒

hideg tél ⇒

zord tél

⇒ **a csapadék mennyisége fokozatosan csökken**

NYUGAT-EURÓPA

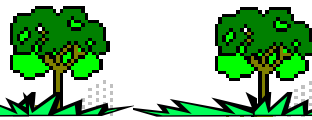
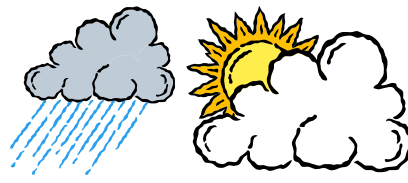
sok csapadék

**óceáni
éghajlat**

lombos erdő

közepes csapadék

**nedves kontinentális
éghajlat**

erdős puszta

KELET-EURÓPA

kevés csapadék

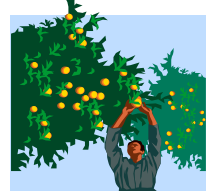

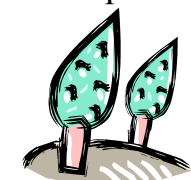

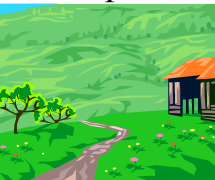

**száraz kontinentális
éghajlat**

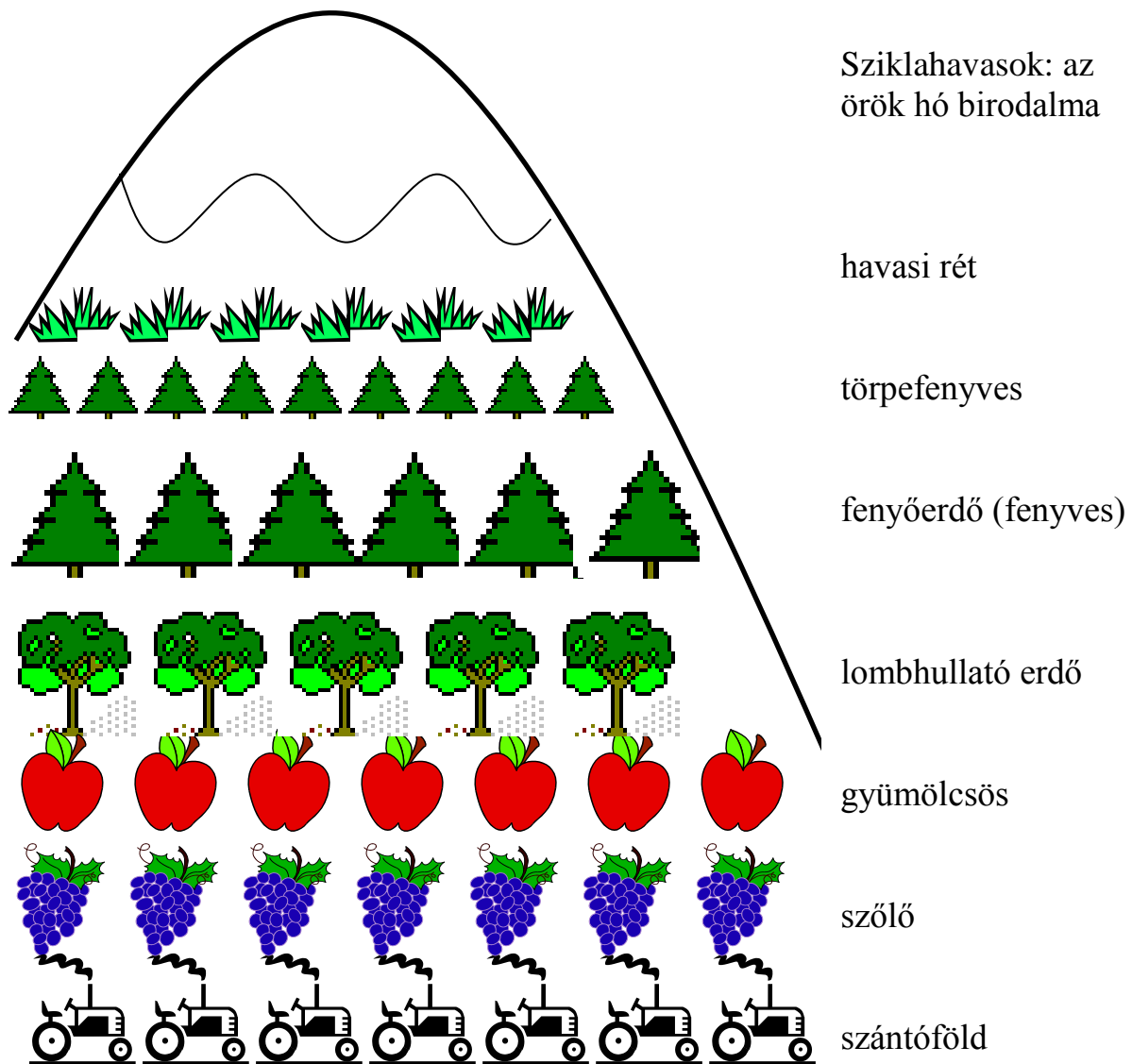
füves puszta

2. Európa éghajlatai:

Éghajlat	Évszakok	Csapadék	Folyók vízjárása	Természetes növényzet
Mérsékelt öv				
mediterrán	forró nyár, enyhe tél 	ősszel és télen 	ingadozó 	keménylombú
óceáni	hűvös nyár, enyhe tél 	egész évben 	egyenletes 	lombos erdő
nedves kontinentális	meleg nyár, hideg tél 	nyár eleji maximum 	ingadozó 	erdős puszta
száraz kontinentális	forró nyár, hideg tél 	nyár eleji maximum 	ingadozó 	füves puszta
tajga	meleg nyár, zord tél 	nyár elején 	ingadozó 	tülevelű erdő
Hideg öv				
tundra	hűvös nyár, zord tél 	egész évben kevés 	ingadozó 	moha, zuzmó
állandóan fagyos	örök tél 	egész évben kevés (hó) 		

3. A hegyvidéki éghajlat

- bármelyik éghajlati övben kialakulhat
- a levegő hőmérséklete **felfelé haladva 200 méterenként 1 °C-t csökken.**
⇒ hőmérséklet csökkenése okozza a **hegyvidékek növényzetének változását** is:

- a **teljes övezetesség** csak a **magashegységekben** alakul ki
pl. Alpok, Kárpátok
- Európa hegységei között gyakoriak az **éghajlatválasztó hegységek**:
⇒ éghajlatválasztó hegység: olyan hegység, amely **éghajlatokat választ el**
pl. **Skandináv-hegység**: nyugati oldalán óceáni éghajlat van, keleti oldalán viszont tajga

EURÓPA VÍZRAJZA

1. Folyók:

a) vízjárásuk az éghajlattól függ:

- ⇒ **tundra / tajga** éghajlat: az év nagy részében **befagynak**, nem hajózhatók
- ⇒ **óceáni / hegyvidéki** éghajlat: folyamatos utánpótlás, **egyenletes** vízjárás
- ⇒ **kontinentális** éghajlat: ingadozó vízjárás, **évente két áradás**:
  - **jeges ár**: a tavaszi hóolvadás után
  - **zöld ár**: a nyár eleji esőzések miatt
- ⇒ **mediterrán** éghajlat: **őszi-téli** áradás

b) torkolatuk:

Torkolat: az a hely, ahol a folyó eléri az állóvizet (tó, tenger, óceán)

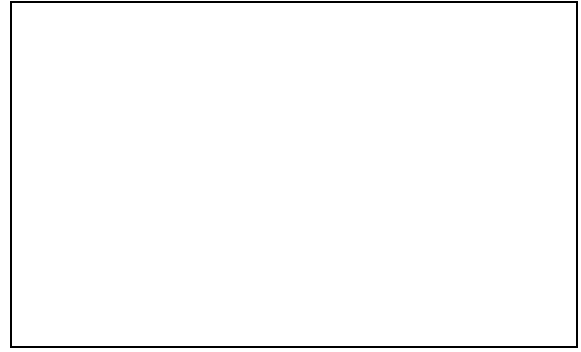
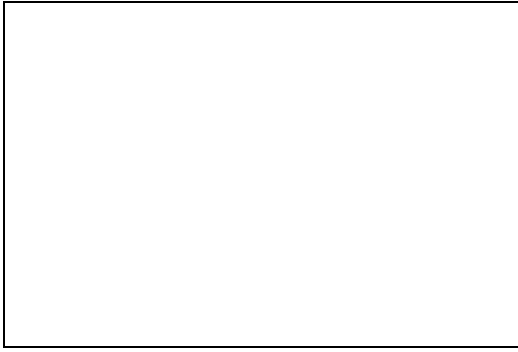
Deltatorkolat: a folyó lerakja maga elé a hordalékát, és ágakra szakad. Nevét a görög Δ (delta) betűről kapta.	Tölcsértorkolat: a tengerjárás (apálydagály) kimossa a folyó hordalékát, és tölcsérszerűen kimélyíti a torkolatot.
Pl. Atlanti-óceánba ömlő folyók	Pl. Földközi-tengerbe ömlő folyók

c) legfontosabb folyók:

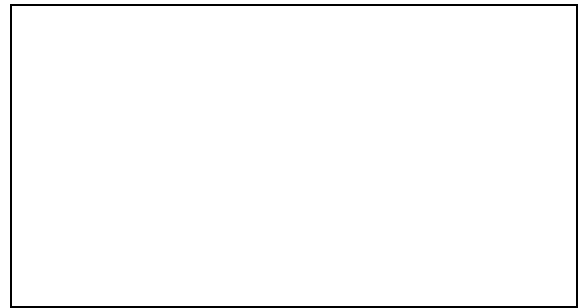
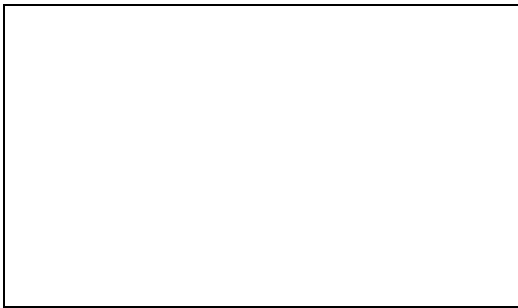
- **Temze** (Brit-szigetek)
- **Loire, Szajna, Garonne, Rhone** (Franciaország)
- **Ebro, Tajo** (Pireneusi-félsziget)
- **Pó** (Appennini-félsziget)
- **Rajna, Duna, Elba, Odera, Visztula** (Közép-Európa)
- **Dnyeszter, Dnyeper, Don, Volga, Urál** (Kelet-Európa)

2. Tavak: keletkezésük alapján két nagyobb csoport:

- a) **Jégvájta (sziklamedencés) tavak:** medrüket a jégkorszaki jég vájta ki
pl. Finn-tóvidék (kb. 60 000 tó)

- b) **Tektonikus tavak: vetődéses árokban** helyezkednek el
pl. Balaton (Közép-Európa legnagyobb tava)

3. A Golf-áramlat:

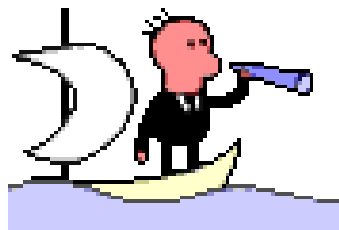
- ⇒ **Észak-atlanti-áramlásnak** is nevezik
⇒ **meleg tengeráramlás:** meleg vizet szállít az Egyenlítőtől az Északi-sarkig
⇒ **hatása:**
- fűti a partvidéket: **enyhe tél**
  - Észak-Európa néhány folyója **télen sem fagy be**

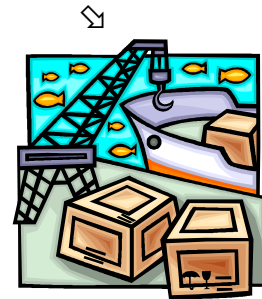
jelentős haszon:

halászat

közlekedés (hajózás)

kereskedelem

EURÓPA ORSZÁGAI ÉS FŐVÁROSAI

Európa országait fekvésük alapján a következő csoportokba sorolhatjuk:

1. Észak-Európa

Norvégia – Oslo
Svédország – Stockholm
Finnország – Helsinki
Dánia – Koppenhága
Izland – Reykjavík

2. Nyugat-Európa

Nagy-Britannia vagy Egyesült Királyság,
United Kingdom (UK) – London
Írország – Dublin
Franciaország – Párizs
Benelux-államok:

- Belgium – Brüsszel
- Hollandia – Amszterdam / Hága
- Luxemburg – Luxembourg

3. Dél-Európa

Portugália – Lisszabon
Spanyolország – Madrid
Olaszország – Róma
Jugoszlávia utódállamai:

- Szlovénia – Ljubljana
- Horvátország – Zágráb
- Szerbia – Belgrád
- Montenegró vagy Cra Gora – Podgorica
- Bosznia-Hercegovina – Sarajevó
- Macedónia – Skopje

Albánia – Tirana
Bulgária – Szófia
Görögország – Athén

4. Kelet-Európa

Észtország – Tallinn
Lettország – Riga
Litvánia – Vilnius
Románia – Bukarest
Moldova – Kisinyov
Oroszország – Moszkva
Ukrajna – Kijev
Belorusszia (Fehér-Oroszország) – Minszk

5. Közép-Európa

a) Nyugat-Közép-Európa

Németország – Berlin
Svájc – Bern
Ausztria – Bécs
Csehország – Prága

b) Kelet-Közép-Európa

Lengyelország – Varsó
Szlovákia – Pozsony
Magyarország – Budapest

6. Törpeállamok

Ciprus – Nicosia
Málta – La Valetta
Monaco – Monaco
San Marino – San Marino
Andorra – Andorra la Vella
Liechtenstein – Vaduz

AZ EURÓPAI UNIÓ

1. Az EU kialakulása

a) **Időszak: a II. világháború után** (1945-től napjainkig)

b) **Kezdeti célok:**

- az európai **béke fenntartása** (Franciaország és Németország között)
- **gazdasági együttműködés** ⇒ fejlődés ⇒ újjáépítés a háború után
- **Európa versenyképes legyen az USA-val szemben** („Európai Egyesült Államok”)

c) **A kialakulás lépései:**

1951: **Montánunió:** szén- és acélközösség Franciaország és Németország között

1957: **Európai Gazdasági Közösség (EGK)** vagy **Közös Piac:** szövetség

- **Franciaország,**
- **Német Szövetségi Köztársaság,**
- **Olaszország és a**
- **Benelux-államok** (Belgium, Hollandia, Luxemburg) között.

Ez a hat állam az EU alapító tagjai.

A római szerződés aláírása

1973: Dánia, az Egyesült Királyság (Nagy-Britannia) és Írország belépése

1981: Görögország, majd 1986: Portugália és Spanyolország csatlakozása

1992: **maastrichti szerződés:** az EGK új neve: **Európai Unió**

1995: Ausztria, Finnország és Svédország is belép az unióba

2004: az **eddig legnagyobb bővítés:** 10 új ország belépése:

⇒ **visegrádi négyek:** Magyarország, Lengyelország, Csehország, Szlovákia

⇒ **balti hármak:** Észtország, Lettország, Litvánia

⇒ **szigetországok:** Málta, Ciprus

⇒ a Balkánról: **Szlovénia**

2007: Románia és Bulgária csatlakozása, **jelenlegi tagállamok száma 27**

2. Az EU jelképei:

- a) **Zászló:** sötétkék mezőben 12 ötágú sárga csillag
- ⇒ kör: az **egység és egyenjogúság** jelképe, de az **összefogást** is jelöli
- ⇒ 12: a **tökéletesség** száma

b) Himnusz:

- olyan szöveget és zenét választottak, amely nemcsak egy nép, még csak nem is Európa, hanem az **egész világ** kulturális örökségének kiemelkedő darabja
- zene: Ludwig van **Beethoven: IX. szimfónia**
- szöveg: Friedrich **Schiller: Örömóda**

Beethoven

Schiller

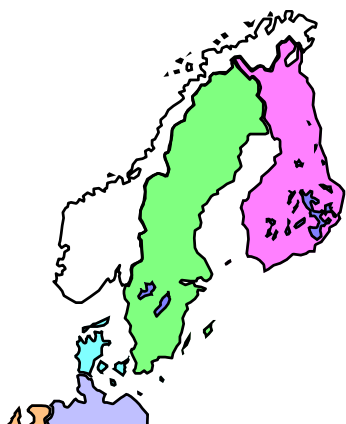
3. Az EU közösségi politikája:

- a) **vámunió:** a kereskedelmi korlátozások felszámolása
- b) közös **belső piac:** az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabadon, akadályoktól mentesen mozoghat.
- c) közös pénz bevezetése: **euró**
- d) közös **kül- és biztonságpolitika:** pl. közös haderő felállítása
- e) **uniós állampolgárság:** minden uniós állampolgár szabadon mozoghat és tartózkodhat bármely tagállam területén.
- f) együttműködés a **bel- és igazságügy** terén is:
- ⇒ a tagállamok között **felszámolták a határellenőrzést**
- ⇒ **bűnözéssel szembeni összefogás** a rendőri és bírósági szervek között

ÉSZAK-EURÓPA FÖLDRAJZA

1. Észak-Európa országai:

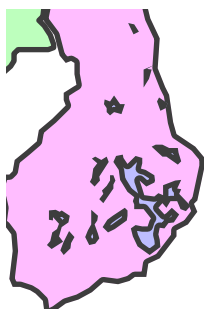
Ország	Főváros
a) Norvégia	Osló
b) Svédország	Stockholm
c) Finnország	Helsinki
d) Dánia	Koppenhága
e) Izland	Reykjavík

2. Természeti adottságok:

a) Tájai:

- **Skandináv-félsziget** (Skandináv-hegység)
- **Jylland-félsziget** (Dánia)
- **Finn-ősföld** (Finn-tóvidék)
- **Izland:** az Atlanti-hátság tengerszint fölé nyúló része, **vulkánokkal, gejzírekkel, hasadékokkal** (a tűz és a jég földje)

b) Felszíne: a jégkorszaki jég alakította ki. Jellemző felszínformák:

Sziklamedencés tavak
Pl. Finn-tóvidék

Morénahalmok (jég által lerakott közettörmelék)

Jégvájta tengeröblök:
fjordok

3. Éghajlat és természetes növényzet:

- az Északi-sarkkör körül: **tundra** ⇒ moha, zuzmó
- a sarkkörtől délre: **tajga** ⇒ tűlevelű erdő
- tengerpart és Dánia: **óceáni** ⇒ lombhullató erdő

☞: a Skandináv-hegység **éghajlatválasztó** (óceáni / tajga) hegység

☞: érvényesül a **Golf-áramlás** melegítő hatása: **télen is nyitott kikötők**

4. Gazdasági élet:

a) Közös jellemzők:

- **tengerparti országok** ⇒ halászat, közlekedés, hajógyártás
- nagy esésű, gyors folyók ⇒ **fehér szén** (vízenergia)
- **sok ásványkincs:** ⇒ **ősföldi alap: vasérc (Fe), színesfémek (Cu, Zn, Pb)**
⇒ **Északi-tenger: kőolaj, földgáz**
- **erdők (tajga):** ⇒ fa, bútor, papír
- a mezőgazdaságban a **növénytermelés a hideg miatt nem jellemző** (kivétel: Dánia, a legdélebbi ország)
⇒ tundra: **rénszarvastenyésztés**
⇒ tajga: **fakitermelés, vadászat** (prémkereskedelem)
⇒ tengerpartok: **halászat**

b) Sajátosságok

Norvégia:

- **kőolaj-kitermelés** ⇒ fejlett **vegyipar** (benzin, festék, vegyszer, gyógyszer)
- olcsó vízenergia ⇒ **alumíniumgyártás** (import bauxitból)
- **nem tagja** az Európai Uniónak

Svédország:

- vasérc ⇒ vaskohászat, **acélgyártás (svédacél)**
- **autógyártás: Volvo, Saab**
- **elektrotechnika:** Ericsson, Electrolux

Finnország:

- **faipar** (pl. faházak exportálása)
- **elektrotechnika:** Nokia

Dánia:

- fejlett mezőgazdaság:
⇒ **óceáni éghajlat** növényei: **árpa, rozs, burgonya, takarmány, len**
⇒ **állattenyésztés: szarvasmarha** ⇒ tejtermékek (sajt)
sertés ⇒ angolszalonna

Izland:

- **halászsország** (legnagyobb bevételi forrása a halászat)
- **geotermikus energiatermelés:** a Föld belső hőjét használják fel (pl. vulkánok, melegvizes források)

NAGY-BRITANNIA FÖLDRAJZA

1. **Nagy-Britannia**, vagy hivatalos nevén **Egyesült Királyság** (angolul: **United Kingdom**) 1800-ban jött létre, mai országrészei:

- a) **Anglia – London**
- b) **Wales – Cardiff**
- c) **Skócia – Glasgow**
- d) **Észak-Írország – Belfast**

2. **Tájai:**

- a) **Skót-felföld:** óidei eredetű röghegység
- b) **Skót-alföld**
- c) **Pennine-hegység** Anglia középső részén húzódó mészkőhegység
- d) **Walesi-(Cambriai-) hegység**
- e) **Londoni-medence:** üledékekkel feltöltött síkság

3. **Éghajlat, vízrajz, természetes növényzet**

a) **Éghajlata óceáni**

- ⇒ a **nyár hűvös**, a **tél enyhe**, a **csapadék egész évben sok**
- ⇒ természetes növényzete a **lombhullató erdő**

b) **Vízrajz:**

- a csapadék eloszlása egyenletes ⇒ a folyók vízjárása is egyenletes
- bővizű, de viszonylag rövid folyók jellemzik
- legnagyobb folyója a Temze

4. **Gazdaság**

a) **Bányászat**

- **feketeszén:** Pennine-hegység keleti előtere, Dél-Wales.
- **színesfémek** (ón, ólom, cink, réz): Közép-Anglia
- **kőolaj, földgáz:** az Északi-tengeren, az Orkney- és Shetland-szigetek környékén. Úszó szigeteken termelik ki és csővezetékeken szállítják a szigetre.

b) Energiagazdaság

- a villamos energia 3/4 részét **széntüzelésű hőerőművekben** állítják elő,
- kisebb részben **kőolaj alapú hőerőművek**,
- valamint **atomerőművek** biztosítják az energiaellátást.

c) Feldolgozóipar

- szén + vasérc ⇒ **vaskohászat, acélgégyártás** ⇒ **gépgégyártás**
⇒ **közlekedési eszközök**: autó, hajó, repülőgép, vasúti szerelvények
⇒ **robottechnika**: automatizált gyári gépsorok
⇒ **háztartási gépek**: mosógép, porszívó, hajszárító, mikrohullámú sütő
⇒ **szórakoztató elektronika**: televízió, rádió, videó, házimozsi
⇒ **számítástechnika**: monitor, alaplap, winchester és egyéb hardverek
- **színesfémek** ⇒ **színesfémkohászat** ⇒ **elektrotechnika**
- **kőolaj-finomítás és vegyipar**: a kikötőkbe települt
⇒ **benzin, festék, műanyag, vegyszer, gyógyszer**
- **textilipar**:
⇒ gyapot ⇒ **pamut**
⇒ len ⇒ **lenvászon**
⇒ juhtenyésztés ⇒ **gyapjú**
⇒ vegyipar ⇒ **műszál**

Fő központok: **London**, Glasgow, Cardiff, Liverpool, Birmingham, Manchester, Leeds, Bristol

d) Mezőgazdaság

- sok csapadék ⇒ **dús fűvű legelők („zöld Anglia”)** ⇒ **szarvasmarha**
- a **hegyekben juhtenyésztés**;
- hűvös éghajlat ⇒ **burgonya, árpa, takarmányok (hidegtűrő növények)**
- **Londoni-medence: gabonatermő körzet („sárga Anglia”), búza, cukorrépa, zöldség- és gyümölcs.**
- A halászflootta jelentős mennyiségű **hallal** látja el az országot

5. Nemzeti sajátosságok:

- autógégyártás: **Rolls-Royce, Land Rover**
- **Forma 1**: a legtöbb csapat itt építi autóit (pl. McLaren)
- árpa + komló ⇒ **sör**
- árpamaláta ⇒ **skót whisky**
- állattenyésztés: **pulyka** (karácsonyi menü), **ló** (a lóverseny hazája)

FRANCIAORSZÁG FÖLDRAJZA

1. Természetföldrajz

- **Francia-középhegység** (Massif Central) a hegységrendszer csomópontja, őidei kristályos kőzetekből áll.
- Kisebb röghegysége a főként gránitból felépülő **Vogézek**.
- A **Francia-lépcsővidék** az angliai lépcsők folytatása, legjellemzőbb kibukkanása Champagne területén található. A lépcsővidék központja a **Párizsi-medence**.
- A folyóvizek által feltöltött **Loire-, Rhone- és Garonne-medence** a mezőgazdasági termelés legfontosabb területei.
- A **Francia-Alpok** Olaszország felé, a **Pireneusok** Spanyolország felé képeznek természetes magashegységi határvonalat. Az Alpokban található Európa legmagasabb csúcsa, a **Mont Blanc (4807 m)**.

A Francia-középhegység

A Mont Blanc

2. Gazdaság

a) Bányászat

- **feketeszén: Francia-kg.** peremén (egyre kevesebb bánya üzemel)
- **vasérc: Lotaringia** (kis vastartalmú, ezért bányászata erősen csökkent)
- **uránérc: Francia-kg.** (Európai szinten a legtöbbet itt termelnek ki)

b) Energiagazdaság

- Az elektromosáram-termelés jelentős részét az **atomerőművek** biztosítják
- az Alpokból és a Pireneusokból érkező folyókon számos **vízerőmű** épült
- Franciaországban meg a világ első **árapályerőművét** (1966).

c) Feldolgozóipar

- **vaskohászat:** északi iparvidék (Lille, Dunkerque), **Lotaringia** (Nancy), kikötők (Caen, Le Havre)
- **kőolaj-finomítás:** kikötőkben (Marseille, Bordeaux, Nantes, Le Havre, Dunkerque)
- **autógyártás:** Párizs elővárosi övezetében (**Citroën, Renault, Peugeot**)

Citroën

Renault

Concorde

- **repülőgépgyártás:** Párizs környékén és **Toulouse-ban** (**Concorde**)
- **hajógyártás:** Marseille, Le Havre
- **textilipar:** Párizs, Lyon, Lille, Strasbourg
- **elektromos berendezések gyártása:** Grenoble (csúcstechnológia)
- **élelmiszeripar:** tejtermékek, **sajt** (Bretagne, Normandia), **bor** (Burgundia, Bordeaux), **pezsgő** (Champagne), **borpárlatok** (Cognac = **konyak**)
- **parfümgyártás** (Chanel, Chat Noir)

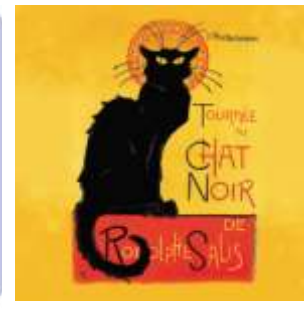
konyak

pezsgő

sajt

parfüm

d) Mezőgazdaság: 4 éghajlati hatás ⇒ 4 fő termelőkörzet

- **északi tengerpart:** ⇒ **hűvös óceáni hatás:** állattenyésztés (tejelő szarvasmarha, sertés, baromfi), halászat
- **központi területek:** ⇒ **kontinentális éghajlat:** búza, kukorica, napraforgó, cukorrépa, takarmánynövények, sertés és szarvasmarha-tenyésztés
- **déli területek:** **mediterrán éghajlat:** déligyümölcs (citrusfélék, füge, olajfa), zöldség- és szőlőtermelés, virágkertészetek
- **középhegységek, Alpok és Pireneusok** lejtői: **hegyvidéki állattartás** (szarvasmarha, juh, kecske), fakitermelés

A BENELUX ÁLLAMOK

Belgium

F: Brüsszel

Hollandia (Nederland)

F: Amszterdam / Hága

Luxemburg

F: Luxembourg

1. Természetföldrajz

- A Benelux államok területének jelentős része **síkság**.
- Hollandia tengerparti része **mélyföld**, amit a tenger benyomulásától gátakkal védenek az itt élő emberek, a középkortól megkezdődött a terület visszahódítása a tengertől: kis tavakat (poldereket) kerítettek el, majd kiszivattyúzzák belőlük a vizet, és termőföldet alakítanak ki belőle.
- Belgium területe három részre tagolható: a **Flandriai-síkságra**, a **Brabanti-dombságra** és az **Ardennek hegységre**.

2. Gazdaság

a) Bányászat

- vasérc: Belgium - Ardennek
- földgáz: Hollandia - Groningen környékén és az Északi-tengeren
- feketeszén: Belgium - Ardennek lábánál, a Meuse folyó mentén

b) Energiatermelés:

- Hollandiában jelentős a **szélenergia**-termelés (A szélmalomok országa)
- Belgiumban az **atomenergia** a legfontosabb

c) Feldolgozóipar

- **vaskohászat**: Belgium - Liege, Charleroi, Gent; Hollandia - IJmuiden (kizárólag import nyersanyagokból)
- **színesfémkohászat**: Belgium - Antwerpen; Hollandia - Rotterdam
- **gépgyártás**: Hollandia - Eindhoven (**Philips**-elektromos berendezések)
- **hajógyártás**: Belgium - Antwerpen; Hollandia - Rotterdam,
- **kőolaj-finomítás**: Belgium - Antwerpen, Hollandia - Rotterdam (**Shell**)
- **vegyipar**: Hollandia - Rotterdam, Amszterdam
- **üveggyártás**: Belgium - Charleroi, Namur
- **textilipar**: Belgium - Antwerpen, Brüsszel, Gent

3. Mezőgazdaság

- Hollandiában a mezőgazdaság vezető ága az **állattenyésztés**. A legelőkön tejlő **szarvasmarha-tenyésztést** folytatnak illetve a takarmányokra épülő **sertés** és **baromfitenyésztés** sem elhanyagolható. A Holland-síkságon **zöldség-** és **virágkertészetek** váltják egymást. (**tulipán**)
- Belgiumban a Flandriai-síkságon az **állattenyésztés** és a **lentermesztés**, a Brabanti-dombságon a **búza**, **cukorrépa**, és **takarmánytermesztés** jellemző.